

Sälhälsa

Vattenmiljöseminariet 2025

Karl Ljungvall

karl.ljungvall@nrm.se



Varför sälhälsa?

Sälarna är på en hög nivå i näringsväven i haven.

Förändringar i hälsotillstånd kan indikera såväl effekter av miljögifter som förändringar i näringsväven eller störningar i den fysiska miljön.

Mest material från gråsäl och Östersjön.

Varför sälhålsa?

Indikatorer på miljöförändringar som utvärderas inom samarbetet i HELCOM:
Späcktjocklek hos 1-3 år gamla gråsäl.

Dräktighetsfrekvens.

Baltic Sea Action Plan (Biodiversity).

Marine Strategy Framework Directive (MSFD).

Varför sälhälsa, bakgrund

Kraftiga populationsminskningar under 1900-talet.

Jakt.

Miljögifter- PCB.

Baltic Seal Disease Complex (BSDC):

Sterilitet, binjureförändringar, arterioskleros, njurskador, skelettskador och kloskador.

Varför sälhälsa, bakgrund

Prevalensen av sterilitet minskar och antalet sälar ökar.

Andra komponenter av BSDC av BDSC ses fortfarande i varierande grad.

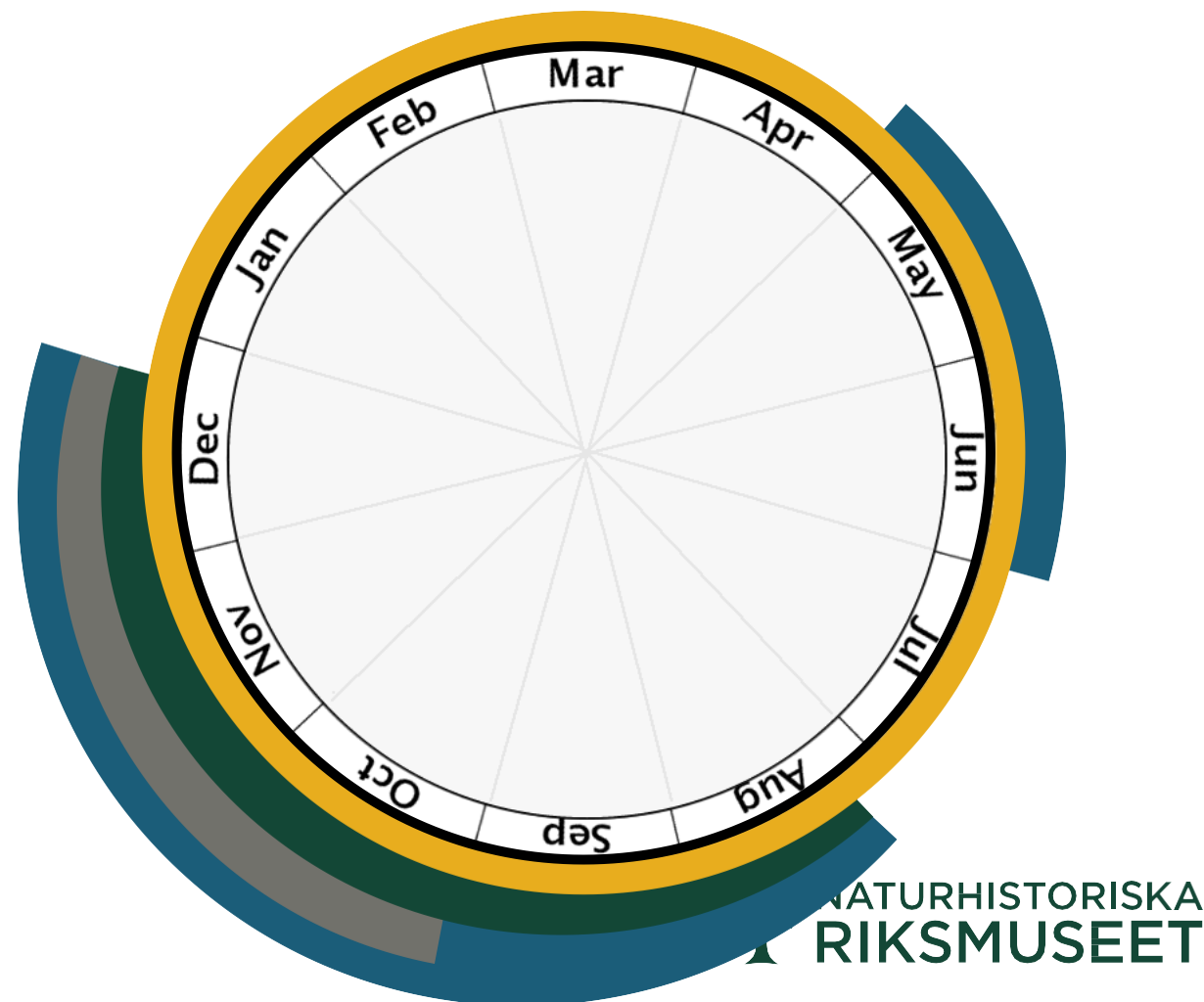
Skador i colon. Orsak?

Parasit- *Corynosoma semerne*

Effekter?

Metod, insamling -plan

- **Gråsäl (aug-dec)**
 - Jaktprover från: 50 sälar Bottniska viken, 50 sälar från Egentliga Östersjön (AB till M län)
 - **Knubbsäl (okt-dec)**
 - Jaktprover från:
 - 10 sälar från Skagerrak (O län),
 - 10 sälar från Kattegatt + Öresund (N län och M läns västkust)
 - 20 honor (>130 cm, okt-mar)
 - **Vikare**
 - Maj-juni "Lilla provet" reproduktion (max 25 st)
 - Aug-dec jaktprover, max 40 st (>100 cm)
 - **Bifångst (Hela året)**
 - 30 st, men hoppas på 0!
- Ca 235 prover/år**



Metod, undersökning

Yttre förändringar och kroppsmått.

Patologiska förändringar beskrivs och graderas.
Foton, histologiska och bakteriologiska prover tas.

Organvikter.

Prover tas för samarbetsprojekt.

Material sparas till miljöprovbanken vid NRM.

Sälarna åldersbestäms.

Metod, undersökning

Vad vi oftast inte gör:

Vi behöver sällan fastställa dödsorsak, vi vet oftast.

Vi undersöker sällan strandade djur. Det är angivet i SVAs myndighetsinstruktion att myndigheten ska följa och analysera utvecklingen av sjukdomstillstånd hos vilda djur.

Resultat, insamling

2024: 187 sälar av alla tre arterna. Ca hälften undersökta.

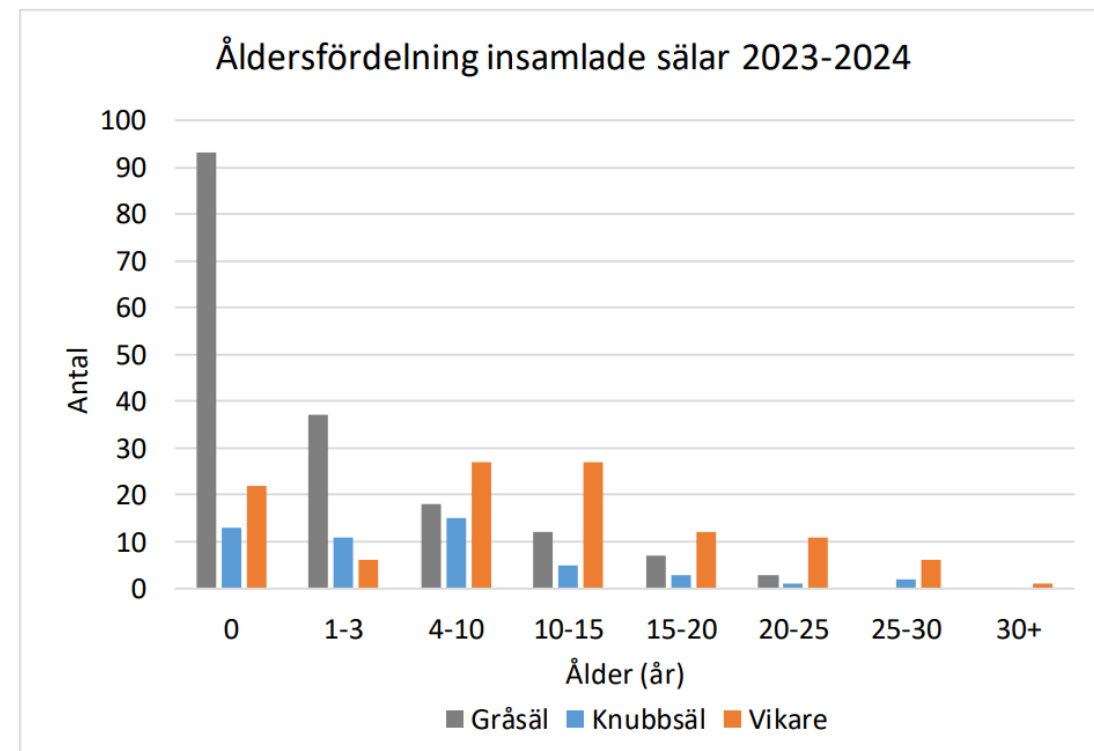
Resultaten ännu inte sammanställda för alla djur.

Resultaten som presenteras är från de djur som undersökts under 2023 och 2024.

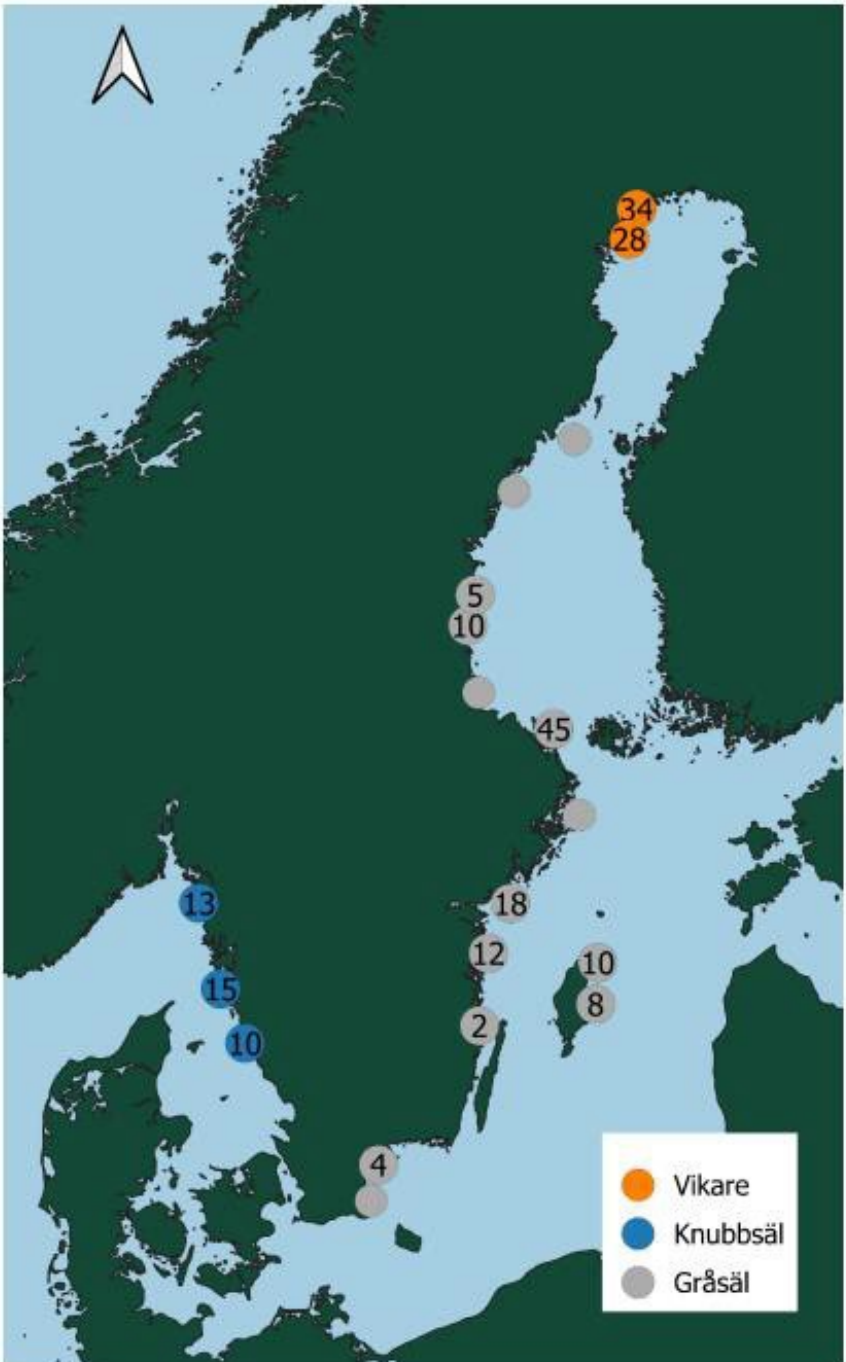
Alla prov är inte kompletta, vilket kan ge olika totalantal djur för olika undersökningar.

Resultat sälar 2023/2024

Art	Prover	Helkropp
Gråsäl	147	35
Knubbsäl	44	10
Vikare	89	10
Summa	280	55

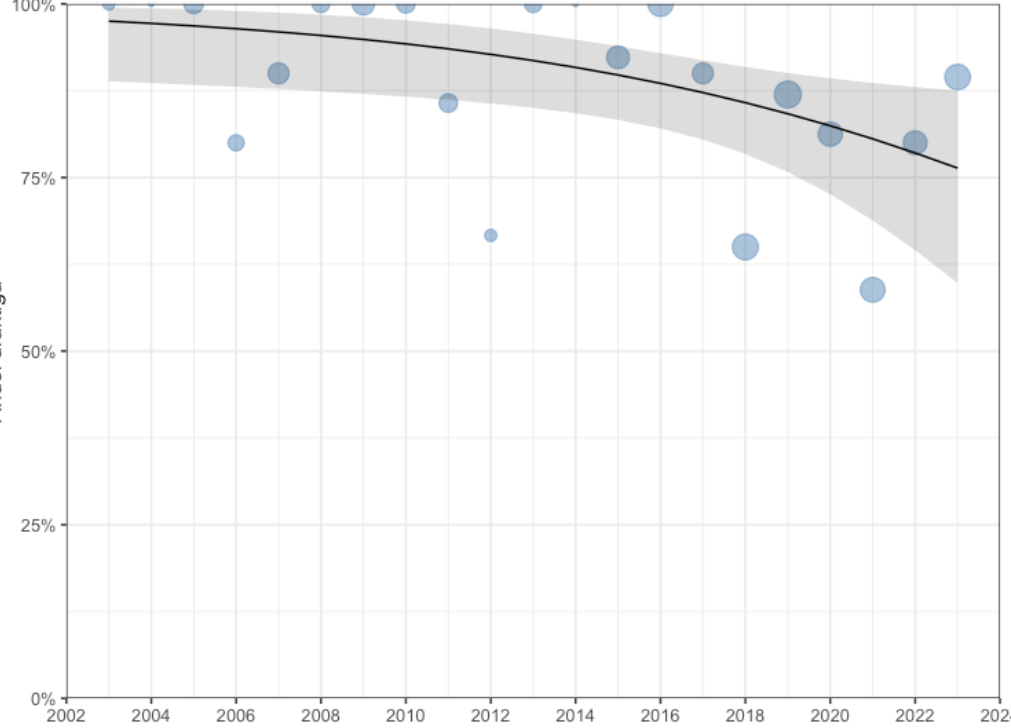


Resultat sälar 2023/2024

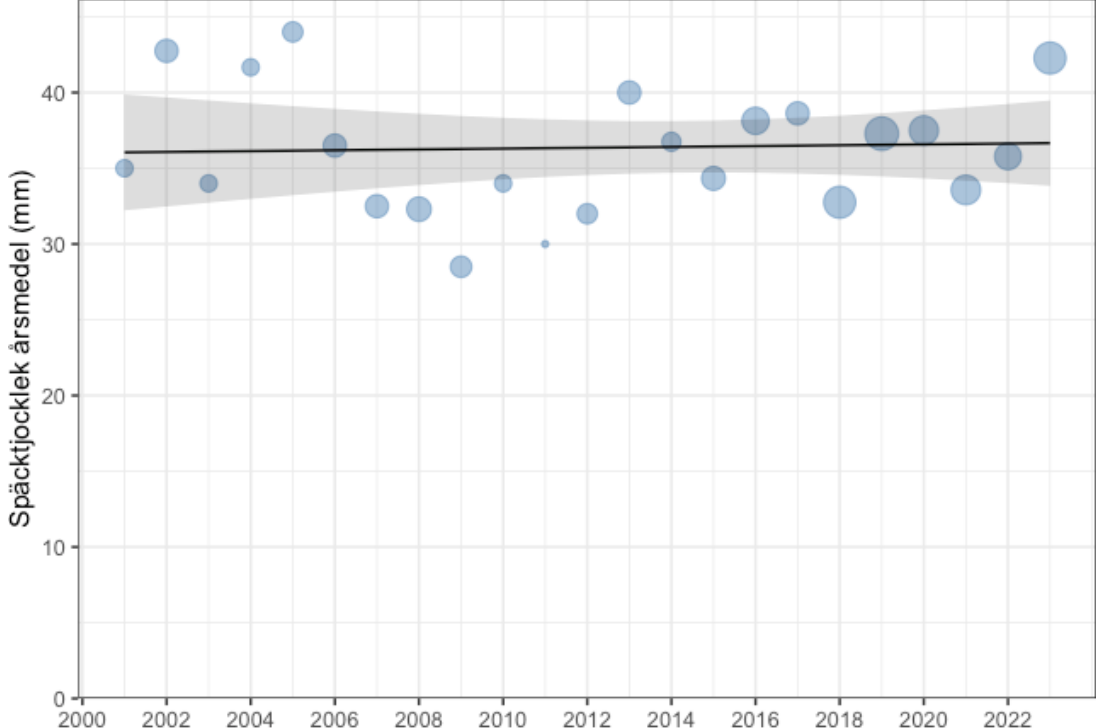


Resultat sälar 2023/2024

Dräktighetsfrekvens gräsäl (6-25 år, aug-feb)



Späcktjocklek gräsäl jakt (1 - 3 år, aug-feb)



Resultat sälar 2023/2024

Tolkning?

Dräktighet sämre än de 95% som HELCOM anser vara gränsen.

Späcktjocklek uppnår HELCOMs gräns.

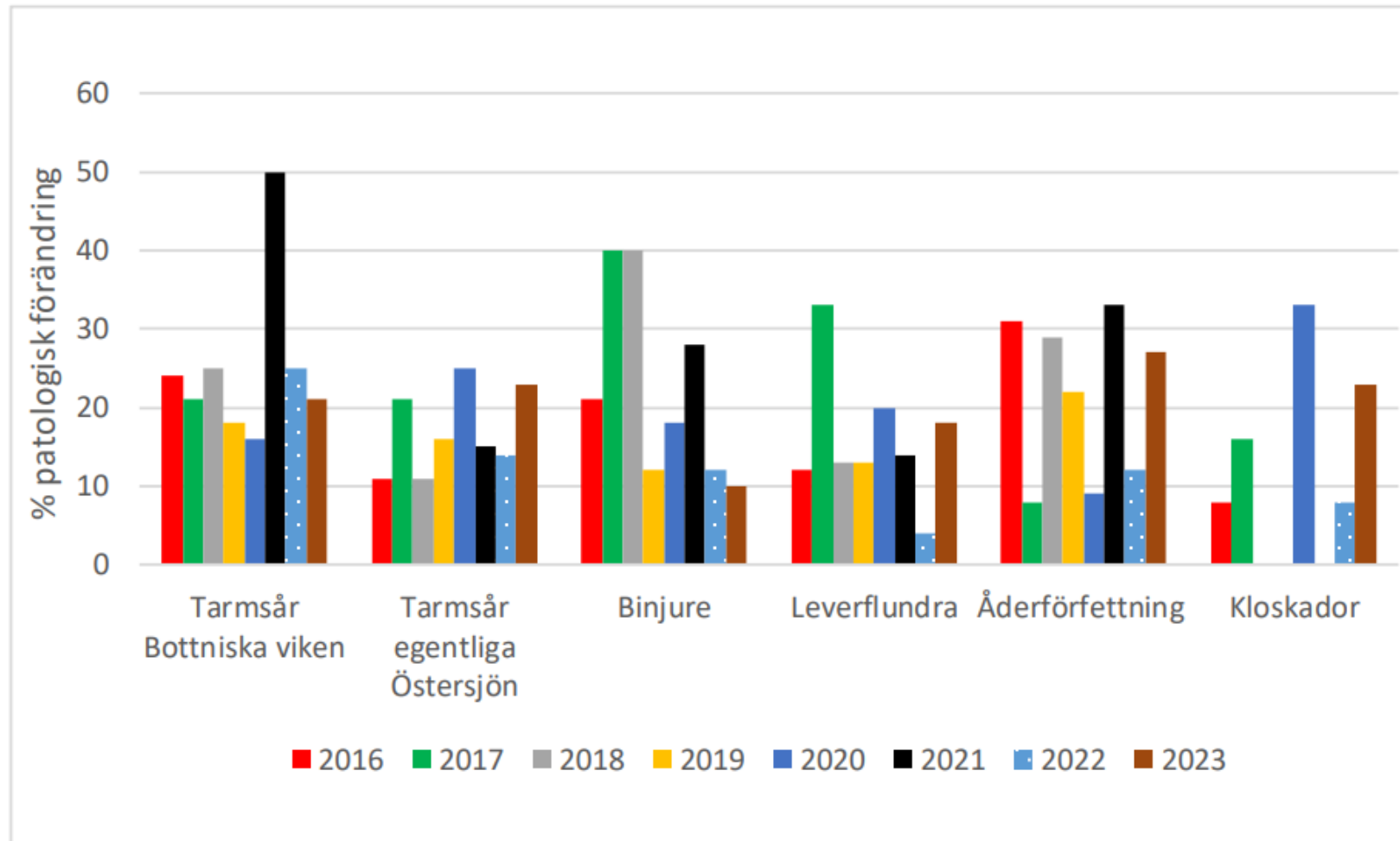
Minskande späcktjocklek hos vuxna djur.

Resultat sälar 2023/2024

Vikaresälar, dräktighet: 77%

Knubbsälar, dräktighet: 67%

Resultat sälar 2023/2024



Resultat sälar 2023/2024

Tolkning?

Stora variationer.

<https://www.nrm.se/download/18.279e701a1919736c6695d4dd/1726140051048/S%C3%A4lrapport%202023-2024%20NRM.pdf>

Resultat sälar SVA- dödsorsaker mm

Inga sälar hade pågående infektion av fågelinfluensa, men 8 hade antikroppar. Sammanlagt 156 prover.

<https://www.sva.se/vilda-djur/marina-daggdjur/vara-resultat/>

Resultat 2024 – Undersökta sälar på SVA

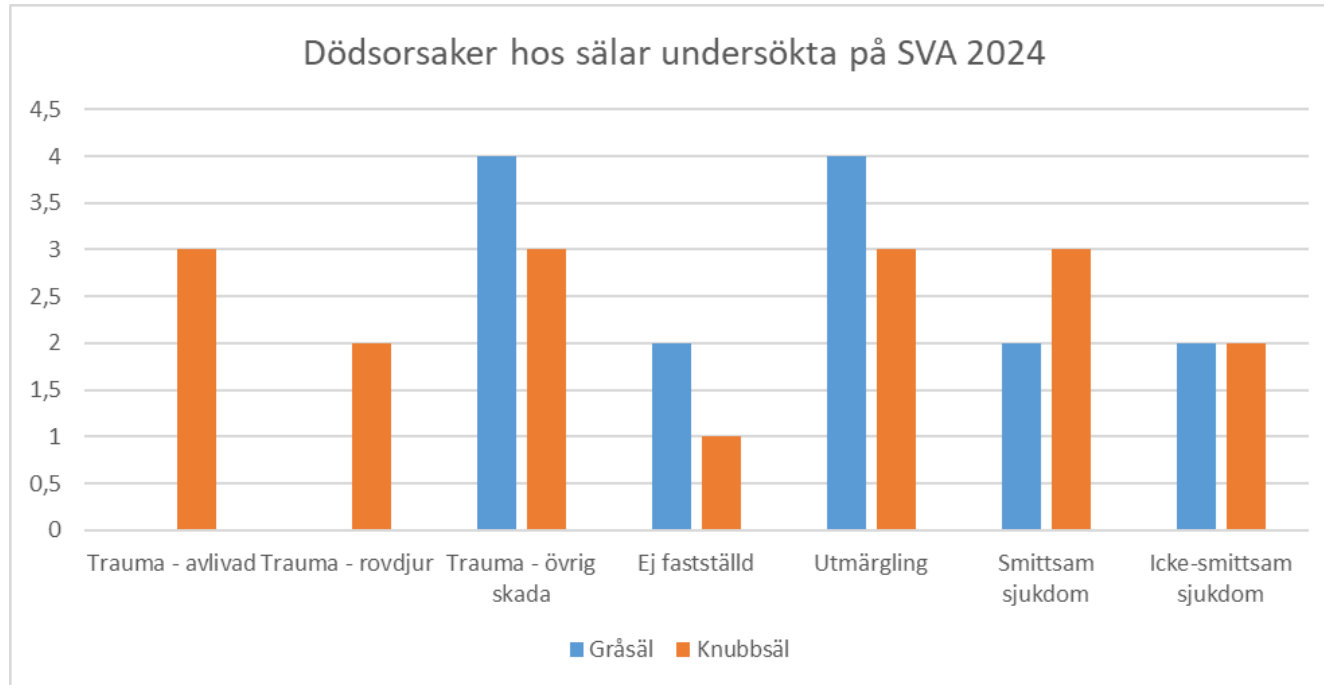
31 sälar: 14 gråsäl, 17 knubbsäl

Utmärgling och trauma vanligt hos unga sälar

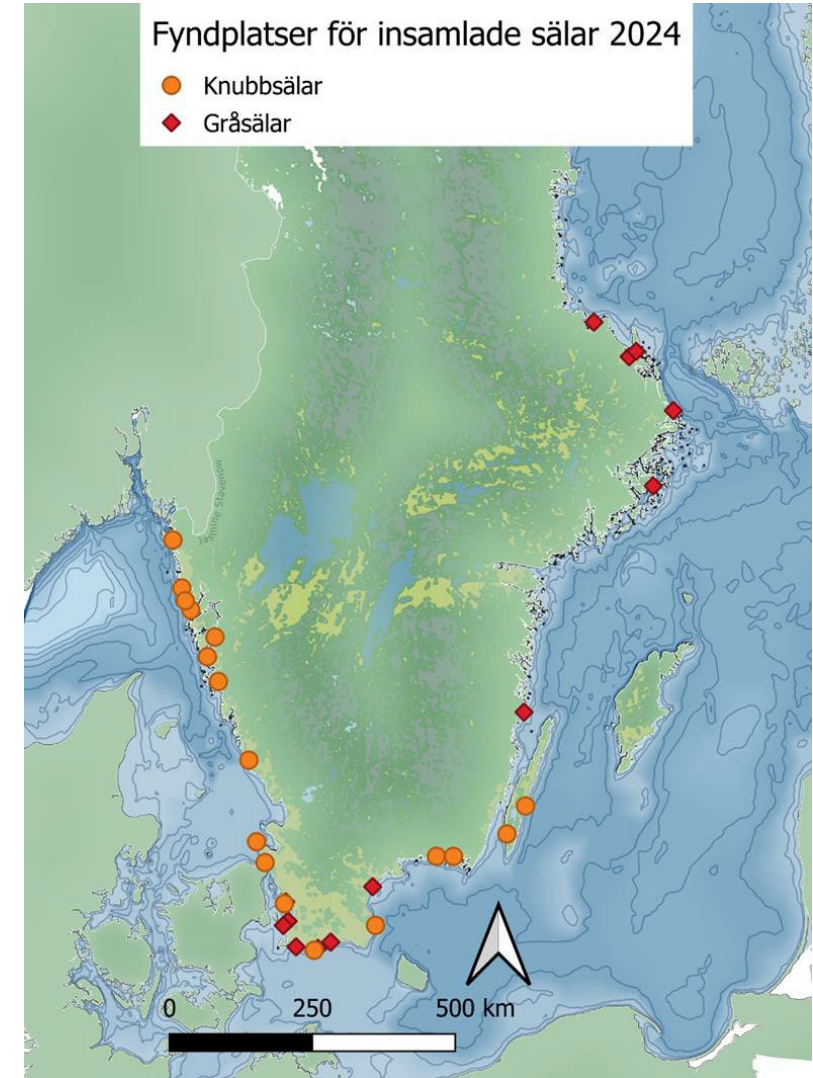
Leversvikt orsakat av leverflundra hos unga sälar

Tarmomvridning hos vuxna gråsäl

Översikt dödsorsaker hos undersökta sälar 2024 på SVA



Karta över fyndplatser undersökta sälar 2024. Karta: SVA.



De som gjort jobbet:

NRM:

Linnea Cervin, Sara Persson, Britt-Marie Bäcklin, Yessenia Rojas Sepulveda, Mariana Macieira, Martin Sköld, Janikke Räikkönen

SVA:

Moa Naalisvaara Engman, Aleksija Neimane, Elina Thorsson, Norbert van de Velde, Gustav Averhed